

OULU SINFONIA

Juakko Kuusisto
Juakko Luoma

KESKIVIKKONA 12.5.2010 KLO 19
MADETOJAN SALI

Ohjelma

Keskiviikkona 12.5.2010 - Madetojan sali

Jaakko Kuusisto

kapellimestari

Jaakko Luoma

fagotti

Anders Hillborg (1954-):

Liquid Marble

Jouni Kaipainen (1956-):

Fagottikonsertto

Andante; commodo, ma triste

PAS de DEUX. Andante mosso, quasi allegretto

Largo sognando

Presto

VÄLIIKA

Maurice Ravel (1875-1937):

Pavane kuolleen prinsessan muistolle

Francis Poulenc (1899-1963):

Sinfonietta

1. Allegro con fuoco

2. Molto Vivace

3. Andante cantabile

4. Finale

Konsertti loppuu n. 20.45

Yksilön ja yhteisön sosiodraamaa

Voiko musiikin hahmottaa roolihenkilön seikkailuina? Voiko musiikki maalata surrealistisia maisemia, ja toimia purkaukskanavana kansakunnan tunteille? Säveltäjät Jouni Kaipainen ja Anders Hillborg kiskovat kuulijan sisälle musiikkiinsa kaikkine aisteineen.

Tansaniassa on tulivuori nimeltä Oldoinyo Lengai, josta purkautuva laava muistuttaa koostumukseltaan nestemäistä marmorista. Joutuesaan ilman kanssa kosketuksiin laava kiteytyy nopeasti valkoiseksi. Purkauslähteet päästävät omituista ääntä, joka kuulostaa samalta kuin klarinettien ujellus ruotsalaisen **Anders Hillborgin** sävellyksessä *Liquid Marble*.

Hillborg riemastui kuulleessaan asiasta eräältä geologilta. Säveltäessään teostaan *Liquid Marble* hän ei nimittäin tiennyt tansanialaisesta tulivuoresta mitään. Hänen visionsa nestemäisestä marmorista perustui puhtaasti mielikuvitukseen.

"Klarinettien vibratot teoksen alussa kuvaavat laavavirtaa, joka etenee vääjäämättömästi kohti kylää tulivuoren rinteellä. Tämän erikoisen soundin opin katusoittajalta Tukholman metrossa," Hillborg selvittää.

Kapellimestari **Jaakko Kuusisto** hahmottaa teoksessa "nestemäisiä pintoja, jotka liikkuvat ylös alas. Ja paljon syntetisaattorimaisia sointeja".

Kuolleen prinsessan muistolle I

Hillborgin musiikki näyttyy monille surrealistisina kuvina, joissa on painostava tunnelma *Salvador Dalin* maalausten tapaan. "*Liquid Marblessa* voi myös kuulla tragedian aineksia," Hillborg myöntää. Kun teos soitettiin Lontoon Proms-festivaalilla 1997, siitä tuli sattumalta purkaukskanava kollektiiviselle surulle. Ruotsin radio-orkesterin konsertti oli prinsessa **Dianan** kuoleman jälkeisenä päivänä, jolloin useimmat konsertit oli peruttu.

Konsertin aikana pidettiin minuutin hiljaisuus prinsessan muistolle. Sen jälkeen ilmoille vyöryi *Liquid Marble*. "Ajattelin, että pilaan tunnelman, mutta monet ihmiset tulivat kiittämään jälkikäteen. *Liquid Marble* oli antanut väylän heidän tunteilleen," kertoo Anders Hillborg.

Liquid Marble syntyi vuonna 1997 Skandinavian nuoriso-orkesterin tilauksesta. Kantaesitys tapahtui Tampereella ulkoilmassa.

Entä säveltäjä, mikä mies hän on? 1954 syntynyt tukholmalainen, joka aloitti uransa kuorossa ja joka ammentaa mielellään improvisoidusta ja elektronisesta musiikista. Suomalaiset huippukapellimes-

tarit ovat olleet erityisen innokkaita Hillborgin maailmalle viejiä. Los Angelesin ja Berliinin filharmonikkojen kaltaiset orkesterit ovat tilanneet häneltä sävellyksiä.

"Anders Hillborg on parhaita vanhoja ystäviäni, olemme tunteneet jokseenkin tarkalleen 30 vuotta. *Liquid Marble* on upea teos," kertoo säveltäjä **Jouni Kaipainen**.

Mollamaija-fagotti herää eloon

Jouni Kaipainen (s. 1956) on yksi Suomen soitetuimpia nykysäveltäjiä maailmalla. Hän pitää itseään konserttimusiikin all round -miehenä. "On hauskaa ja terapeuttista vaihtaa lajia: sävellän vuoroon sinfonista, vuoroon kamarimusiikkia ja monenmuotoista vokaalimusiikkia. Olen kiireestä kantapäähän teatterikärpäsen purema," sanoo kirjoittajana ja juontajanakin toimiva Kaipainen.

Fagottikonsertto on laskutavasta riippuen konserttojen sarjassa yhdestoista tai kahdestoista. Sen jälkeen on syntynyt viulukonsertto ja suunnitteilla on ainakin kolme muuta.

Kaipainen kertoo aina mieltäneensä musiikin yhdeksi draaman lajeista. Konsertto on sosiodraamaa: siinä yksilön ja yhteisön vastakkaisasetelma on läsnä, haluttiin tai ei.

"Minulla on tapana kirjoittaa konserton solistiosuus kokonaan valmiiksi, ennen kuin ryhdyn työhön orkesteriosuuden parissa. Se muuttaa hauskesti toisenlaiseksi koko sävellystapahtuman. Kun päähenkilö on valmiiksi lanseerattuna kuosissaan, loppu on joko 'dramatisointia', 'lavastamista' tai molempia," Kaipainen sanoo.

Kaipainen on oppinut musiikin dramaturgiasta paljon teatterin tekijöiltä. "Usein huvikseni kuvittelen sävellysteni ainekset (kuten motiivit tai teemat, sointuliikkeet, rytmiset tai soittimelliset eleet) näytelmän henkilöiksi, joilla voi olla syntymä, lähtöedellytykset, kasvu, elämänkaari, kohtalo ja kuolema. Eikä tämä personifointi ole pelkkää leikkiä, sillä se saa työni hahmojen parissa tuntumaan läheisemmältä ja tärkeämmältä."

Fagottikonsertossa Kaipainen lainaa *Hämäränmaassa*-musiikinäytelmästäan erästä kohtausta. "Siinä eläväksi tytöksi muuttunut Mollamaija esittää liikkeelle pääsynsä kunniaksi kankeasti alkavan ja vetreämmäksi käyvän tanssin, musiikillisena kuvajaisenaan piccolohuilu. Näytelmää katsellessa minua alkoi säälittää, kun tytön täytyy tanssahdella yksikseen. Niinpä laitoin fagottikonserton toiseksi osaksi saman numeron, johon on piccolon kavaljeeriksi lisätty soolofagotti," Jouni Kaipainen kertoo.

Kaipaisen fagottikonserton tulee soittamaan **Jaakko Luoma** –mies, jota Jaakko Kuusisto kuvaa "täysin suvereeniksi siinä mitä tekee". Luoma vaikuttaa Tapiola Sinfoniettan soolofagotistina, mutta on toiminut myös Orchestre de Paris'n ja Berliinin radio-orkesterin vastaavissa tehtävissä. Solistina ja kamarimuusikkona hän on esiintynyt ympäri Eurooppaa. "Jos Jaska soittaisi jotain tunnetumpaa

soolosoitinta, hänellä olisi kansainvälinen solistiura," suitsuttaa hänen kaimansa.

Jouni Kaipainen tuntee hyvin molempien Jaakkojen muusikon-taidot. "Minulla on yksi hauska yhteys kumpaankin heistä. Olen nimittäin säveltänyt elämäni aikana kaksi soittokilpailujen pakollista kappaletta: ensin Sibelius-viulukilpailuun 1990 ja sitten Crusell-viikon fagottikilpailuun 1993. Sibba-kilpailussa palkinnon parhaasta pakollisen teoksen esityksestä sai Jaakko Kuusisto, fagottikisassa Jaakko Luoma. Päättele tästä, kuinka herroja arvostan!" Jouni Kaipainen kertoo.

Kaipaisen fagottikonsertto todistaa, että fagotti on paljon muutakin kuin "orkesterin klovni". "Sielukas" on adjektiivi, joka Jaakko Kuusis-tolle tulee fagotin äänestä ensimmäiseksi mieleen. "Fagotilla on laaja ääniala, ja se soi vahvasti monessa rekisterissä," hän huomauttaa.

Kuolleen prinsessan muistolle II

Viulisti-säveltäjä-kapellimestari Jaakko Kuusistolla on ollut kutkut-tava kevät: hänen viimeisin sävellyksensä *Makuukamariooppera* on hykerryttänyt täysiiä katsomoita Helsingissä ja Lahdessa. Koominen pienoisooppera miehelle, naiselle, pianolle ja sängylle kuulostaa jo nimenä yhtä hauskalta kuin edellinen ooppera *Koirien Kalevala*, jota esitettiin Oulussakin. Kuusisto tuntee Oulu Sinfonian kuin taskunsa, toimihan hän vuosina 2005–2009 orkesterin päävierailijana. Kiinnekohta hänen monitoimiurallaan on vakipesti maineikkaan Sinfonia Lahden konserttimestarina.

Kun Jaakko Kuusisto valitsi illan konserttiin ohjelmaa, hän ei tiennyt *Liquid Marblen* prinsessakytkenästä. Ravelin *Pavane* kuolleelle prinsessalle osui siis samaan konserttiin sattumalta.

Ranskalaisen **Maurice Ravelin** (1875–1937) elinvuodet sijoittuivat suurten taiteellisten ja teknisten keksintöjen aikaan. Voi sanoa, että Ravel imi keksimiskykynsä ja espanjalaisen kulttuuriperinnön jo äi-dinmaidossaan: hänen äitinsä oli baski ja isänsä sveitsiläinen keksijä. Ravel tutki yksityiskohtaisesti eri aikakausien säveltäjien käsialaa, mutta hänen oma tyylinsä kaihtaa nimilappuja. Ystävänsä **Claude Debussy**n tavoin Ravel sanoutui irti impressionismin leimasta, koska hänen mielestään se liittyi pelkästään maalaustaiteeseen.

Pavane kuolleelle prinsessalle syntyi vuonna 1899, kun Ravel vielä opiskeli sävellystä Pariisin konservatoriossa. Alun perin kyseessä oli soolopianokappale, josta säveltäjä myöhemmin teki orkesteriversion. Hidas ja juhlallinen musiikki kuljettaa kuulijansa 1500–1600-luvun hoveihin, jossa pavane oli suosittu kulkuetanssi. Teos on kumarrus espanjalaiselle kulttuurille, samoin kuin hänen tunnetuin kappa-leensa Bolero.

Ravel ei kunnioittanut kappaleellaan kenenkään tietyn prinsessan muistoa, mutta omisti sen mesenaatilleen Polignacin prinsessalle. Surumielinen musiikki tuo mieleen **Diego Velasquezin** mestarillisen

maalauksen Las Meninas, jossa pikkuinen Espanjan prinsessa **Margareta** poseeraa jäykässä pönkkämekossaan koiransa vierellä ja hoviväen ympäröimänä.

Pariisilainen **Francis Poulenc** (1899–1963) tuli tunnetuksi osana avantgardesäveltäjien *Les Six* -ryhmää. Poulencin musiikissa henkiloityi toisaalta urbaani hienostuneisuus, toisaalta kansanomainen naiivius. Maurice Ravel kadehti Poulencin kykyä ”keksiä omat kansansävelmänsä”. Hurmoshenkinen katolilaisuus tuli Poulencille tärkeäksi etenkin elämän loppupuolella, jolloin hän keskittyi kirkkomusiikin säveltämiseen. Katolinen vakaumus ja Poulencin julkinen homoseksuaalinen identiteetti olivat kuitenkin vaikeasti yhteensovittavissa. Ristiriitaisena persoonana Poulenc sai otsaansa määritelmän ”puoliksi munkki, puoliksi rikollinen”.

Nyt kuultava *Sinfonietta* syntyi vuonna 1947 vaiheessa, jota Poulenc kutsui ”toiseksi nuoruudekseen”, Musiikki on kepeää ja hienostunutta, paikoin satiirista, ja maustettu vetävillä tanssirytmieillä. *Sinfonietta* on harvinaisuus Poulencin tuotannossa, johon kuuluu sen lisäksi vain yksi teos orkesterille ilman solistia.

”Jo pitkään olen halunnut johtaa Poulencin *Sinfoniettan* Oulussa, ”
Jaakko Kuusisto iloitsee.

Riikka Vuorijärvi

Lähteenä käytetty mm. Jeff Dunnin artikkelia *Liquid Marble Man*, 2006

Weekend Menu. Hyvää vapaailtaa!

Perjantaisin ja lauantaisin
klo 16:sta eteenpäin
erikoismenu vain 38 euroa.

hg
HUGO

Ravintola Hugo / Rantakatu 4, Oulu
puh. 020 143 2200 / www.uusiseurahuone.com

Jaakko Kuusisto, kapellimestari

Viulisti, kapellimestari ja säveltäjä Jaakko Kuusisto (s. 1974) on opiskellut viulunsoittoa Géza Szilvayn, Tuomas Haapasen, Miriam Friedin ja Paul Bissin oppilaana. Kuopion viulukilpailun 1989 voiton jälkeen Kuusisto on saavuttanut huippusijoja lukuisissa kansainvälisissä viulukilpailuissa. Sittemmin

hän on esiintynyt mm. Sydney Symphony Orchestran, BBC Scottish Symphonyn sekä Minnesota Orchestran solistina. Kuusisto nimitettiin Sinfonia Lahden konserttimestariksi vuonna 1999. Vuodesta 2002 lähtien hän on johtanut useita Sinfonia Lahden konsertteja varsin laaja-alaisella ohjelmistolla: mm. menestyksekkäät ABBA- ja Queen-konsertit. Tällä kaudella Kuusisto on debytoinut mm. Minnesota Orchestran sekä Liettuan kamariorkesterin johtajana. Vuodesta 2005 kevääseen 2009 Kuusisto toimi Oulu Sinfonian päävierailijana.

Kuusiston viululevytyksistä merkittävimpiä ovat Bachin, Sallisen, Rautavaaran ja Pulkkinen viulukonsertot sekä Ahon Sinfonia Concertante. Hän on myös ollut aktiivisesti mukana levyttämässä Sibeliuksen viulumusiikkia BIS-yhtiölle. Kuusisto on johtanut mm. Iiro Rantalan pianokonsertin levytyksen, sekä Sinfonia Lahden ja lauluyhtye Rajattoman ABBA- ja Queen -menestyslevyt.

Säveltäminen on aina ollut kiinteä osa Jaakko Kuusiston muusikointia. Hän opiskeli sävellystä Eero Hämeenniemen ja David Dzubayn johdolla, ja sävellyksiä ovat häneltä tilanneet mm. Kuhmon Kamarimusiikki, kansainvälinen Jean Sibelius -viulukilpailu sekä Ravinia Festival. Lukuisien kamarimusiikkiteosten lisäksi Kuusiston teosluetteloon kuuluu elokuvamusiikkia sekä kolme oopperaa: lapsille suunnattu "Prinsessan och vildsvanarna" sekä koko perheen ooppera "Koirien Kalevala" ja maaliskuussa 2010 ensi-iltansa saanut "Makuukamariooppera". Hän on myös aktiivinen sovittaja, jonka kynästä ovat lähtöisin mm. useat Sinfonia Lahden levyttämät virsisovitukset sekä suosittu Queen-viihdekonsertin sovitus kokonaisuudessaan.

Jaakko Luoma, fagotti

Jaakko Luoma valittiin Tapiola Sinfoniettan varaäänentohtajaksi 20-vuotiaana 1993. Hän on toiminut Pariisin orkesterin ja Berliinin radion sinfoniaorkesterin soolofagotistina. Tällä hetkellä Luoma on Tapiola Sinfoniettan fagotin äänenjohtaja ja opettaa Sibelius-Akatemiassa, jossa hän on itsekin opiskellut László Haran ja Jussi Särkän johdolla. Jaakko Luoma on esiintynyt useilla kotimaisilla sekä ulkomaisilla musiikkijuhlilla mm. Naantalissa, Kuhmossa ja Turussa sekä Moskovassa, Kreuthissa, Kempenissä ja Eindhovenissa. Vuonna 2002 Luoma sai kolmannen palkinnon Münchenin kansainvälisessä ARD-kilpailussa.

Oulu Sinfonian lipunmyynti 1.1.2010 alkaen

1. Valtakunnallinen varausnumero 0600 900 900 (1,75 €/min + pvm/mpm)
2. www.lippu.fi
3. Stockmannin palvelupisteen suoramyyntipaikka, Kirkkokatu 14
4. Madetojan salin lippukassa maanantaista perjantaihin 12-14 alkaen 29.3.2010
5. Konserttipaikka tuntia ennen konserttia

Oulun OP

verve

KALEVA

Galaxo®

SIBERIA

Maikkulan Kartano

MONIPUOLISET KOKOUS- JA SAUNATILAT SEKÄ
ILLALLISET VANHANAJAN KARTANOTUNNELMASSA.
KAUNIS SIJAINTI OULUJOEN RANNALLA.

MAIKKULAN KARTANO

TILAUSRAVINTOLA MAIKKULAN KARTANO
MAIKKULANRINNE 21 90240 OULU
PUH. 044 740 3550 WWW.MAIKKULANKARTANO.FI

KALEVALA®
jewelry

LUMPEENKUKKIA

Vain Timanttisilta
Design Päivi Harjuhahto

Kaulakoru
149,-

Korvakorut
89,-

Uutuus!
Rannekoru
17,5 cm
18,5 cm
99,-

TIMANTTISET OULUN KORU

www.oulunkoru.fi

Kirkkokatu 19, puh: 08- 311 2290

Kuukauden orkesterilainen

Tapaamme joka kuukausi Oulu sinfonialaisen, joka kertoo työstään ja itsestään.

Elämää musiikin keskellä

Nuori konservatorio-opiskelija Jari Välimäki oli usein paikalla opinahjossaan jo aamuseitsemältä. Yhä vieläkin, vuosikymmeniä myöhemmin, miehen päivä alkaa aamuvarhain ja päättyy vasta iltamyöhään – musiikin tahdissa.

Silti sanat, joilla Jari Välimäki kuvaa musiikintäyteistä elämäänsä, ovat sellaisia kuin ihannetilanne ja etuoikeutettu. Eikä niitä tarvitse edes painottaa: kaikki hänessä kertoo, että siinä istuu mies, jonka itsensäkin on vaikea kuvitella olevansa jotain muuta kuin täysipäiväinen muusikko ja Oulu Sinfonian alttoviulisti.

Tänä keväänä paljasjalkainen oululainen on ollut avaamassa keskustelua samojen musiikkiluokkien säilyttämisen puolesta, joiden kasvatti hän itse on.

Moni musiikkiluokkalainen muistaa Jari Välimäen myös muista teoista. Hän on Tutti Jutun ”isä”. Mies, joka johtaa tänä vuonna jo 18. kerran Oulun musiikkiluokkalaisten ja Oulu Sinfonian yhteisen konsertin. Hieno ja maailmalla ainutlaatuinen musiikkikasvatustapahtuma on saanut myös opetusministeriön Lastenpäivän palkinnon viisi vuotta sitten.

Yhteistyö musiikin harrastajien kanssa on keskeistä Jari Välimäen muusikkoudessa myös muutoin. Jo parinkymmenen vuoden ajan hän

on johtanut Oulun yliopiston kamariorkesteria ja Raahen kamariorkesteria. Se, että on mahdollisuus tehdä musiikkia monipuolisesti ja erilaisten ihmisten kanssa, tekee musiikosta etuoikeutetun ja tilanteesta ihanteellisen.

On kuitenkin yksi paikka, jonne musiikki ei kulje Jari Välimäen mukana: mökki Suomussalmella Perankajärven maisemissa. Sitä kohti Saabin keula kääntyy aina, kun tiedossa on muutama peräkkäinen vapaapäivä. Kahdeksankiloinen on jo tarttunut kalamiehen koukkuun. Ehkä tulevana kesänä on vuorossa se tavoiteltu kymppikiloinen.

Saalistakin tärkeämpi on kehittää ihmisiä vilisevässä elämässä myös yksin olemisen taitoja ja samalla puhdistaa mielensä ja kielensä musiikista luonnon hiljaisuudessa. Muutoin elämä on aina ollut täynnä musiikkia ja tulee olemaan jatkossakin, aamusta iltamyöhään.

Mari Siliämaa

Kuva: Juha Sarikainen

Seuraavat konsertit

Torstai 20.5.klo 19 – Madetojan Sali

Daniel Raiskin, kapellimestari
Roland Pöntinen, piano

Chopin – Borodin

Liput 19/15/6 euroa
R-kioskin tapahtumanumero 21638

Liput Lippupisteestä Stockmannin 3 kerros
(palvelumaksu 1,50€/lippu)
Lippupisteen puhelinpalvelu 0600-900 900
(1.75€/min+pvm) tai ovelta tuntia ennen konserttia.
Madetoja salin lippukassa ma-pe klo 12-14.

www.oulusinfonia.fi